Управляючи землями Івано-Франківської області впродовж 12 років (до 1992 року), мною було розроблено і розпочато втілення (вперше в Радянському Союзі) конкретних заходів реформування земельних відносин та пророкористування в області. Завершуючим етапом перших кроків було схвалення їх Ухвалою обласної Ради народних депутатів і включення законних змін у державну звітність - форма 22, **станом на 1 листопада 1990 року (тепер форма 6 зем).**
Це був початок реалізації задумів...

Ухвала
Івано-Франківської обласної Ради народних депутатів
XXI скликання (друга сесія) від 30 жовтня 1990 року

Про земельну реформу в Івано-Франківській області

Насильницька колективізація, передача лісів та угідь централізованим лісогосподарським (фактично лісозаготівельним) організаціям, політика неперспективних сіл, хижацьке ставлення до землі, її надр, полів, лук, пасовищ, лісів, водних та інших багатств перетворили

галицького селянина у безправного та беззахисного раба.

Використовуючи землю, природні й трудові ресурси монопольні відомства, їх підприємства та організації, змінюючи вивіски та лозунги не ведуть чесний розрахунок з Радами (народом), як це є в усьому цивілізованому світі, а прикидаються опікунами й носіями матеріального і соціального «добробуту» народу, який проживає на тій чи іншій території. Така «опіка» і відомчі подачки призвели до того, що грунти майже на третину знизили свою родючість, втрачено відповідну продуктивність лісів, доведено до критичного стану водні ресурси, створено велику диспропорцію в будівництві виробничих, житлових і соціально-побутових споруд та будівель, життєвий і духовний рівень людей набагато нижчий ніж в

сусідніх державах. При цьому народовладдя було і ще залишається «про людське око» втягнутим в процес «задоволення» в усіх сферах виробництва, життя і діяльності, а тому Ради, не маючи прав, відповідають за існуючий стан добробуту.

Для докорінної зміни відомчого диктату і монополії на землю та природні ресурси і втілення в життя лозунгу «Вся влада-Радам!» назріла крайня необхідність здійснити земельну реформу, передавши в розпорядження Рад землю та її природні ресурси і чітко розмежувати функції Рад та виробників – без цього не можуть бути здійсненні ні Декларація про державний сувініретет України, ні народовладдя, ні перехід на ринкові відносини та вихід з економічної і соціальної кризи.

Розпочата перебудова подала надію краянам відчути себе господарями своєї землі.

Однак безкінечне зволікання реалізації Основ законодавства Союзу РСР і союзних республік про землю, які введено в дію з 15 березня 1990 року, в тому числі й на території України, створюючи штучні перепони до розкріпачення населення Прикарпаття із відомчого монопольного диктату, виходу з економічної і соціальної кризи.

Усвідомлюючи шляхи реалізіції проголошеної земельної реформи на Івано-Франківщині та виконуючи волю народу, районні і міські Ради народних депутатів, землевпорядна служба області разом з сільськими,

селещними і міськими Радами, спеціалістами Івано-Франківської філії «УкрНДІземпроект» та основними користувачами за дорученням першої сесії обласної Ради народних депутатів від 20 квітня 1990 року, керуючись чинним земельним законодавством, провели першочергові заходи для забезпечення соціальної справедливості і повноправності землекористування та здійснення на ділі охорони і раціонального використання землі, її природних ресурсів на благо усього народу України, і в першу чергу тієї частини, що проживаєна своїй території. При цьому визначено території Рад усіх рівнів в розрізі населенних пунктів, склад угідь та існуючих користувачів землі і розроблено земельний банк даних. Проведено аналіз стану землекористування і впровадження землеустрою, дано оцінку охороні та інтенсивності використання земель, взято курс на комплексне впорядкування територій Рад, розширено роботи по

грунтоводоохороні. Особлива увага приділяється встановленню приміських зон природоохоронних, рекреаційних , заповідних, оздоровлюючих місць. Розширено присадибний фонд для малоземельних і безземельних сімей.

При здійсренні цих перших кроків явно відчутно опір противників земельної реформи. В багатьох населених пунктах, навколо яких є земельні угіддя, не передбачено передачу їх усім бажаючим для ведення особистого підсобного господарства, садівництва і городництва. Майже не вирішують районні Ради остаточної передачі земель бажаючим для ведення селянського товарного господарства і фермерств відповідно до Указу Президії Верховної Ради Української РСР від 7 травня 1990 року та багато іншого.

Здійснення земельної реформи потребує негайної докорінної зміни структурних підрозділів виконавчих комітетів з питань державного управління єдиним земельним фондом і його природними ресурсами та регулювання земельних відносин. При цьому доцільно впорядкувати інші народногосподарські комплекси.

Обласна Рада народних депутатів ухвалила:

1.Погодитися з ухвалами та землевпорядними матеріалами, які прийняли районні та міські Ради народних депутатів, про визначення меж та закріплення територій місцевих Рад в розрізі усіх населенних пунктів області і затвердити уточнені площі та склад основних

земельних угідь по районах і містах обласного підпорядкування згідно з додатком № 1.

2.Затвердити усі пропозиції районних та міських Рад народних депутатів про збільшення земель особистих підсобних господарств загальною площею 142 813 га, в тому числі за рахунок ріллі 48 238 га.

3.Віднести всі землі, які використовують державні, кооперативні і громадські організації, порушуючи чинне земельне законодавство, особливо при відсутності державних актів на право користування землею взагалі або внаслідок зміни розмірів раніше закріплених земельних ділянок, а також при наявності порушень природоохороних вимог, до земель запасу

місцевого значення і з 1 листопада 1990 року припинити право всіх таких землекористувачів незалежно від їх відомчої підпорядкованості користуватись землями.

Враховуючи те, що окремі існуючі землекористувачі проводять сільськогосподарські, лісогосподарські та інші роботи, пов'язані з безперервним їх використанням, дозволити, як виняток, продовжувати проведення таких робіт до остаточного вирішення місцевими Радами передачі земель у володіння, користування чи оренду конкретних ділянок.

4. Вважати землю, її надра, поля, луки, пасовища, ліси, водні та інші ресурси недоторканою власністю усіх людей, що постійно проживають на даній території.

Починаючи з 1 листопада 1990 року, Ради народних депутатів розпоряджаються від імені народу усіма землями та її природними ресурсами в межах своїх територій відповідно з додатком № 2 та компетенцією.

На час здійснення земельної реформи місцевим Радам народних депутатів прийняти остаточні ухвали про надання, закріплення та поновлення прав володіння, користування та оренди земель в межах своїх територій для таких цілей:

а) сільські, селищні та міські Ради – для індивідуального та комунального житлового і соціально-культурного будівництва, ведення особистого підсобного господарства, садівництва, городництва і тваринництва за рахунок земель населених

пунктів;

б) районні та міські (обласного підпорядкування) Ради за рішенням сільських, селищних, міських Рад – для товарного сільськогосподарського виробництва, природоохоронного, рекреаційного та лісового господарства, розміщення і будівництва фермерських господарств та малих підприємств по переробці та використанні місцевих сировинних ресурсів, будівельних матеріалів;

в) обласна Рада за рішенням місцевих Рад – для всіх інших цілей, не передбачених пунктами а) і б), а також про переведення земель з однієї категорії в іншу.

При цьому забезпечити використання землі та її природних ресурсів за цільовим призначенням відповідно до вимог чинного законодавства.

5. Віднести усі землі (ліси І групи, ґрунтозахисні чагарники, струмки, прибережні водоохоронні смуги тощо), які мають природоохоронне, оздоровче, рекреаційне, історико-культурне та інше заповідне призначення до спеціального земельного фонду місцевого значення, за винятком заповідних об'єктів раніше віднесених до об'єктів республіканського та міжнародного заповідного значення.

6. Визнати землі, зайняті дорожньою мережею та іншими комунікаціями землями загального користування. Використання їх

здійснюється в установленому порядку.

7. Вважати безпідставним повернення громадянам в особисте користування земель, які належать іншим громадянам, без згоди всіх зацікавлених сторін.

8. Впровадити з 1 січня 1991 року плату за володіння, користування чи оренду землі та її природних ресурсів в обсязі рентних ставок, попенної плати та земельних податків, які визначаються в установленому порядку.

9. Довести до відома всіх землекористувачів, що для подальшого володіння, користування чи оренди землі

вони мають право оформити необхідні документи в установленому порядку. При цьому заборонити місцевим Радам народних депутатів надавати протягом трьох років земельні ділянки, призначені для товарного сільського і лісового господарства, у постійне чи довічне спадкоємне володіння колгоспам, радгоспам, кооперативним, іншим організаціям, надавши спочатку в оренду чи тимчасове короткотермінове користування.

10. Визнати такими, що втратили силу, всі рішення виконкомів обласної, районних, міських, селищних та сільських Рад народних депутатів, які прийняті всупереч чинному земельному законодавству або сприяли погіршенню стану землі та її природних ресурсів.

11. Зобов'язати президію обласної Ради народних депутатів в десятиденний термін розглянути питання про зміну структури підрозділів виконавчих комітетів і народногосподарських комплексів та інших питань, що випливають внаслідок проведення земельної реформи.

12. Зобов'язати облвиконком вирішити питання про введення з 1 листопада 1990 року в штати сільських, селищних, міських та районних Рад народних депутатів інженерів-землевпорядників з необхідним фондом заробітної плати за рахунок місцевих бюджетів.

13. Відділу землекористування, землеустрою і охорони земель при облвиконкомі та районним і міським Радам

народних депутатів і їх виконавчим комітетам провести інвентаризацію всіх землекористувачів за станом на 1 листопада 1990 року щодо наявності державних актів на право користування землею установленого зразка, як цього вимагають статті 20-22 Земельного кодексу УРСР, виконання вимог охорони і раціонального використання земель та навколишнього середовища і до 1 грудня 1990 року подати президії обласної Ради та районним і міським Радам конкретні пропозиції про подальше використання всіх земель в межах закріплених територій.

14. Районним та міським Радам народних депутатів, їх виконавчим комітетам здійснювати подальшу передачу земель товарного сільськогосподарського виробництва, в першу чергу селянським (фермерським) господарствам, і вирішувати

питання широкого розвитку на селі кооперативів по виробництву і реалізації продукції свого села, малих підприємств, приватних цехів та майстерень, виділяти їм без жодних перешкод земельні ділянки.

15. Визнати земельну реформу основою для подальшого раціонального розміщення і розвитку всіх галузей народного господарства, високоефективного використання та охорони природних ресурсів, що служить передумовою переходу до ринкової економіки та пріоритетного соціально-економічного розвитку села.

16. Дану ухвалу видати брошурою і направити в усі сільські, селищні, міські та районні Ради народних депутатів для

керівництва і неухильного виконання, а також широко висвітлити в пресі та по радіо.

Голова обласної Ради **М. Яковина**

P.S.

Про окремі штрихи передумов проведення реформ читайте на сторінці: Було зруйновано “Берлінський мур”...
та про розмову з безпосередніми

учасниками реформування - жителями області (народом України) - на сторінці: Настав крах монопольного володіння землею

.